

Speed-date en bok

- og finn den rette for deg

Et leselyst-prosjekt for

6., 7. og 8.trinn

Rælingen bibliotek

Ungdomsbibliotekar Elin Røvang Amundsen og formidler Ylva Sjaastad har vært ansvarlig for gjennomføringen. Barnebibliotekar Kristin Gjerløw var med på deler av gjennomføringen våren 2024. Vi har også hatt hjelp av biblioteksjef Gjertrud Øvland samt praktikant og tidligere lærer Merethe Krogdahl under biblioteksbesøkene fra 8.trinn.

1. Målgrupper

Målgruppe for prosjektet vårt var elever på 6., 7. og 8.trinn i Rælingen. Samt lærerne deres.

Valg av målgruppe:

Ideen til Speed-date en bok oppsto da Ylva formidlet bøker i en 7.klasse. Når læreren ga elevene beskjed om å velge seg en bok fra utstillingen Ylva hadde satt opp, sa en av jentene "det er ingen av bøkene som interesserer meg."

Ylva hadde med seg et bredt utvalg og det var flere bøker hun ikke hadde snakket om. Jenta kunne ikke egentlig vite om bøkene var for henne eller ikke, for hun hadde ikke gitt noen av dem en sjanse. Da kom tanken: "Hvordan kan jeg få disse elevene til å i det minste åpne boka før de avskriver den?"

Hva om opplegget i seg selv var å bla i mange bøker og lese litt i flere før man velger? Da kan vel ikke elevene unngå å gi dem en sjanse?

Dette var spørsmålet som satte det hele i gang og ideen til "speed-date en bok" ble til.

En naturlig følge av dette var å velge 7.trinn som målgruppe. Vi utvidet til 8.trinn fordi vi da kunne følge opp det vi begynte på da de gikk i 7.

Videre ønsket vi å teste opplegget på ungdom fordi vi vet at mange har falt av lesing da, og vi tenkte at det kunne være interessant å se forskjellen på 7. og 8.trinn

Et annet moment er at biblioteket ligger rett ved siden av en ungdomsskole, Marikollen ungdomsskole, og vi har ungdom på besøk hver dag uten at de nødvendigvis låner så mye bøker. Vi ønsket derfor også å bygge en relasjon til disse elevene og inspirere dem til å lese mer. På Marikollen ungdomsskole samarbeidet vi med de seks parallelle 8.klassene.

På barnetrinnet valgte vi de tre 7.klassene på naboskolen Fjerdingsby, og en av skolene som ligger lenger unna og derfor sjelden kommer på besøk på biblioteket, nemlig Løvenstad skole.

Da vi kontaktet Løvenstad skole, var 6.trinn mye mer klare for opplegget enn 7.trinn. Dette aksepterte vi fordi vi tenkte at vi kunne lære mer om når mange barn/ungdom mister leselysten. Vår mistanke var at det skjedde et sted mellom 5. og 7.trinn. Dermed kunne det å arbeide med 6.trinn være oppklarende for oss. Noe det viste seg å være. Faktisk ble konklusjonen at dette konseptet fungerer aller best for 6.trinns elever. Dette vil vi utdype under.

Vi valgte å fokusere på 6. og 7.trinn på vårsemesteret og 8.trinn på høstsemesteret 2024. Dermed kunne vi følge opp 7.trinnseleven når de gikk over på ungdomsskolen.

Vi har også valgt å innlemme "Speed-date en bok" i bibliotekets faste DKS-opplegg for 6.trinn fra høsten 2024. Formidler Ylva har derfor gjennomført opplegget for alle Rælingens 6.klasser dette skoleåret.

2. Innhold og aktiviteter i tiltaket

"Speed-date en bok - og finn den rette for deg" handler i hovedsak om at elevene skal få anledning til å bli litt kjent med mange bøker før de velger den boka de vil lese.

Ideen er at elever som sliter med leselyst skal få mulighet til å oppdage bøker de kan interessere seg for. Videre at elever som har låst seg i en sjanger, skal få sjansen til å åpne seg for nye.

Vi vektlegger nysgjerrighet som utgangspunkt for å velge bok, og oppfordrer elevene til å bruke nysgjerrigheten som kompass i bokvalget.

Her er noen av metodene vi testet ut:

Forarbeid - innhenting av informasjon om målgruppen

Her brukte vi ulike verktøy som spørreskjemaer, sosiometri og samtaler med elever og lærere.

Hoveddel: Speed-date en bok:

Datingbord:

Først pynter vi 3-5 bord med duk, lykter og bøker. Hvert bord representerer en sjanger/hyllekategori/grad av illustrasjon.

Vi har forsøkt ulike løsninger når vi deler inn bordene:

- Drama/realisme (bord med rød duk), humor (bord med grønn duk), spenning (bord med blå duk) og fantasy/manga (bord med lilla duk). Senere: Fakta (bord med hvit duk).
- Tegneserie, illustrert, ikke illustrert.
- Ut fra hylleplasseringer på biblioteket: Ungdom roman, ungdom spenning, fantasy, engelsk og tegneserier.

Vi har sørget for at alle sjangere er representert i disse ulike løsningene, men er enda ikke sikre på hva som er den beste inndelingen. Kanskje vil det variere ut fra målgruppe, leselest og leseferdigheter. I Ylvas DKS-opplegg for 6.trinn er dette noe hun har fortsatt å eksperimentere med.

Vi ba elevene ta for seg et bord av gangen og kjørte flere runder.

Det første de skal gjøre er å hilse på 3-5 bøker på det bordet de velger:

Å hilse på en bok:

1. Se på forsiden.

Gå til en bok som ser interessant ut. Følg nysgjerrighet og tiltrekning.

2. Åpne boka og finn ut om den har bilder og hvordan teksten ser ut. Les litt i den.

Er det passe mengde tekst i boka? Liker du bildene?

Liker du språket? Er det en bok du kan tenkte deg å lese i?

3. Lese bakpå boka.

Er du fortsatt nysgjerrig på boka nå som du vet litt om den?

Etter å ha hilst på minst 3 bøker, velger de den som vekker størst nysgjerrighet. Da er tiden inne for å bli bedre kjent med boka.

Å speed-date en bok (bli bedre kjent):

Alle elevene blir bedt om å lese i boka fra begynnelsen. Vi setter tidtageren på 3.minutter og elevene leser stille til alarmen går.

Hvorfor 3.minutter?

Etter å ha testet selv fant vi ut at 3.minutter virker som en god lengde. Man rekker å dras inn i handlingen i en barne/ungdomsbok uten å bli for dypt involvert.

Blind-date en bok:

Vi pakker inn noen utvalgte bøker i omslagspapir og elevene speed-dater boka uten å vite noe om den på forhånd. Når alle har hatt en runde tar vi av omslaget og avslører hva de leste.

Høytlesning/Felles speed-date:

Vi leser høyt for gruppen i 1-4.minutter avhengig hva som passer best for den aktuelle boka.

Disse bøkene inngår da i utvalget elevene kan velge fra når vi kommer til siste del av speed-datingen.

Blind date + høytlesning:

Vi leser høyt fra bøker, og lar elevene finne ut hvilken bok som gjorde dem mest nysgjerrig uten å vite noe annet enn det de hører.

Noen ganger har vi hatt håndsopprekning om favoritter og/eller gjetteleker.

Gjette ut fra forsiden av bøkene:

Vise frem forsiden på boka og gjette hva slags bok det er. Da gjerne bøker der forsiden ikke er åpenbar i forhold til innholdet.

Date boka du liker minst!

Vi ber elevene hilse på bøker på bordet de tror de liker minst og speed-date en av dem. Målet med denne øvelsen er å åpne elevene for nye sjangere og/eller bli mer bevisst på hvilke bøker de ikke liker og hvorfor. Dette kan kanskje gjøre det lettere å finne bøker de faktisk kan like. Videre gir dette dem et fripass til å sjekke ut bøker det ikke er kult å like, uten at de må røpe det for noen.

Formidling:

Stegene i speed-dating-prosessen trenger å forklares og formidles, noen ganger med teskje for at de skal oppfattes. Å kombinere mer tradisjonell bokformidling med å presentere bordene og hilse-verktøyet har vist seg å være viktig.

Vi demonstrerte med å gå til et bord, hilse på en bok og holde opp boka. Kanskje leser vi bakpå og i noen tilfeller forteller vi om innholdet i boka og vår egen leseopplevelse.

Vi gjorde for eksempel et nummer av at "I morgen er alt mørkt" av Sigbjørn Mostue, er for skummel for Ylva, men mitt i blinken for Elin. Dette for å få frem at vi er forskjellige og fungerer ulikt. Noe som er et av hovedpoengene våre i "finn den rette for deg"-delen.

Lesebingo ble til spørreskjema:

Vi hadde en ide om å gi elevene et lesebingo-skjema, men endte isteden med å bruke spørreskjema fordi det ga oss mer av den informasjonen vi trengte. Vi har eksperimentert med ulike utforminger av skjemaene og med å ikke bruke skjemaer.

Etter flere runder ser vi at spørreskjema kan være lurt, men ikke absolutt nødvendig. Det kan være en hjelp til å fokusere elevene og tvinge dem til å ta stilling til øvelsene. Men skjemaene bør ikke være for omfattende og kokes ned til det essensielle.

Valg av bok:

Etter speed-datingen fikk elevene velge seg den boka de ble mest nysgjerrig på (der vi hadde nok eksemplarer av boka, hvis ikke fikk de boka de hadde på andre plass).

Denne boka skulle de lese i Lesekvart på skolen.

Etterarbeid:

Slutt-quiz til lærere og elever:

I prosjektfasen var dette veldig nyttig for oss, men det er krevende å få tid til når dette skal gjennomføres i ordinær drift. Vi deler noen av resultatene fra spørreskjemaene under.

Utdeling av Leseliste-skjema som de kan bruke til å notere ned bøker de vil lese senere:

Fungerte fint på 6.trinn i de tilfellene vi hadde tid til å forklare hvordan den kan brukes. Ikke alle elever forstår verdien av disse.

Lage utstilling på biblioteket:

I testgruppene vi hadde før sommeren på barneskolen (6. og 7.trinn), fikk elevene komme på besøk på biblioteket og lage utstilling av bøkene de hadde lest som de ville anbefale. De satte på gule klistrelapper der de skrev hva de likte ved bøkene. Dette var stas for mange av elevene.

3. Resultater/Måloppnåelse

Hvordan målene våre har blitt innfridd:

Skjemaene fra elevene på 6. og 7.trinn:

Aller først: Hva syns elevene?

Etter endt speed-date fylte elevene inn bokskjemaer der de satte stjerne ved to eller tre bøker de kunne tenke seg å lese (vi justerte dette underveis, derfor ulikt for de to skolene). Vi forsøkte etter beste evne å gi alle elevene en av bøkene de ønsket seg, og sendte dem bakkasser med

navnelapper på bøkene. Etter å ha hatt disse bøkene under lesekvart på skolen rundt en måned ga vi dem et nytt spørreskjema for å finne ut hvor fornøyde de ble med bokvalgene sine. På denne måten håpet vi å få en pekepinn om metoden fungerte slik vi ønsket.

Ideelt sett skal elevene bli fornøyde med bokvalgene sine etter å ha hatt noen runder med speed-date en bok. Var det tilfelle?

Hvis vi gjorde jobben vår riktig skulle alle elevene nå ha fått en av bøkene de ga stjerne. Som en kontroll ba vi dem likevel fylle inn om de faktisk fikk boka de ønsket seg på slutt-skjemaet. Flere fylte som forventet inn at de fikk første eller andre valget sitt, men en overraskende stor andel fylte inn at de IKKE fikk boka de ønsket seg. Vi gikk dette etter i sømmene fant følgende feilkilder:

- Elever som ikke husker hvilke bøker de ga stjerne. Ofte i kombinasjon med å være negative til lesing. Flere av disse elevene hadde ikke lest i bøkene i det hele tatt.
- Elever som ikke var til stede under speed-datingen og dermed ikke valgte bok selv.
- Menneskelig svikt hos oss da vi sendte bøkene (vi har hver fall funnet et slikt tilfelle).
- Misforståelser: Vi forklarte ikke godt nok/elevene forsto ikke spørsmålene eller instruksene våre.
- Elever som var inkonsistente i sine svar. De svarte for eksempel at boka var bra et sted på skjemaet, men at den var kjedelig under et annet punkt.
- Elever som skrev så utydelig at vi ikke kunne lese svarene.
- Elever som ikke fylte ut alle relevante punkter.

Veldig mange bøker å date, men god stemning hos de som liker å lese.

Den første feilkilden må vi ta alvorlig. Første gjennomføring av opplegget på 6.trinn var for tung. Vi hadde for mange runder med stille egenlesing, og dette var trolig overveldende for elever som allerede var negative til lesing. Dette ser vi i fire av elevenes skjemaer, i tillegg til en av lærernes kommentar som svar på hva hen synes vi burde gjort annerledes:

«Kanskje organisert speed-datingen på en annen måte. Det ble litt lenge og mange bøker å lese for enkelte elever. Det gjorde at motivasjonen ble dårlig.»

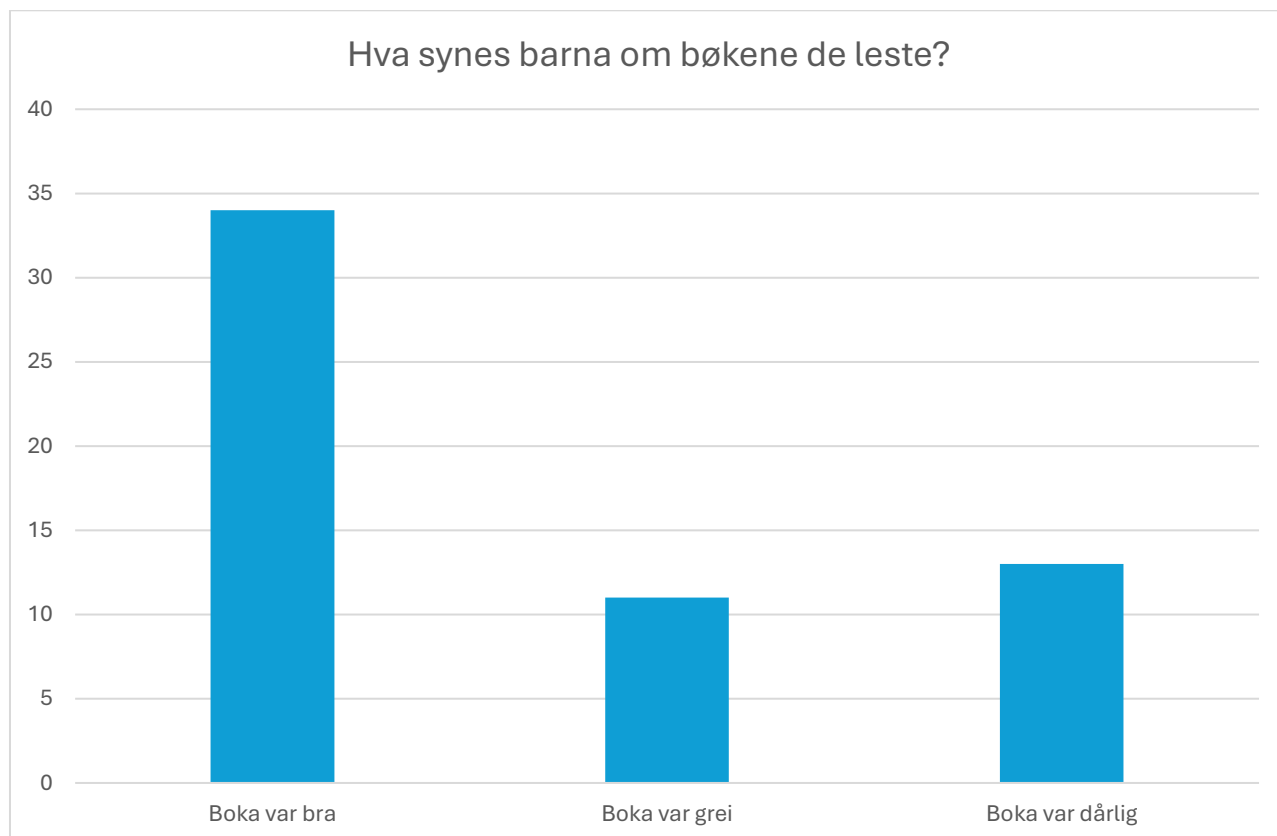
Dette justerte vi ved neste gjennomføring, og er videre nedjustert i Ylva DKS-opplegg.

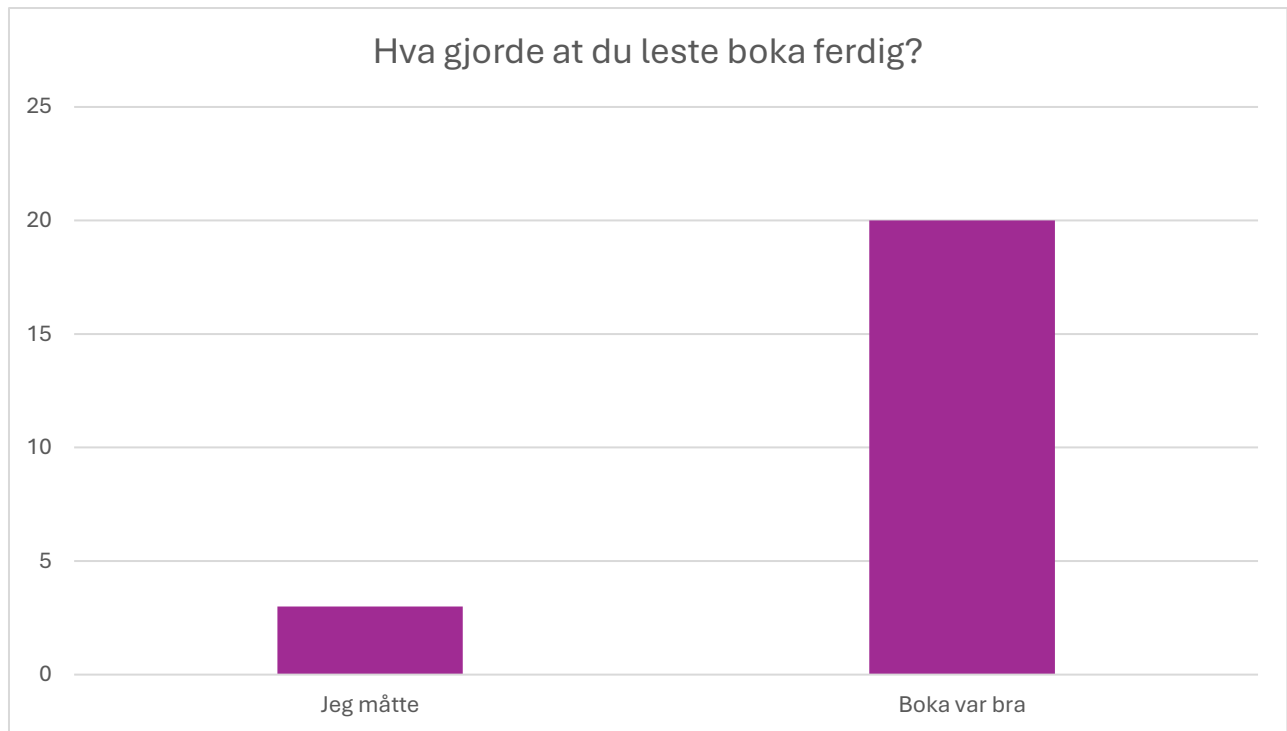
I DKS får elevene velge bok og låne den umiddelbart etter speed-datingen, dette bidrar trolig til at elevene får et sterkere eierforhold til sine valg.

Vi valgte å luke ut de mest opplagte feilkildene. De elevene som faktisk ikke var til stede og valgte bok, eller ikke fikk riktig bok, ble tatt bort

(og heller tatt til etterretning i fremtidige organisering). Vi har inkludert elever som faktisk fikk bøkene de valgte, eller som sannsynligvis fikk riktig bok, men hadde glemt det i etterkant. Det må regnes med en viss feilmargin.

På grafene under ser det ut som om metoden fungerer på 6. og 7.trinn, men at noen elever er så uengasjerte i utgangspunktet at det er vanskelig å få dem til å faktisk gjøre oppgavene. Dette gjaldt spesielt på 7.trinn (og som vi senere skal se, også 8.trinn. På 8.trinn hadde vi ikke tid og rom til å gi elevene spørreskjemaer i etterkant).

Mål 1: Vekke/gjenoppvekke leselyst hos målgruppen

Vi er usikre på i hvilken grad vi har VEKKET leselyst hos barna/ungdommene, Det virker som de elevene som allerede har døra åpen til lesing (eller i det minste på gløtt), de som ikke har mistet sin barnlige leseglede, kan få mer leselyst av dette opplegget. Videre at de også kan utvide sitt syn på hvilke sjangere som passer for dem. Det er her metoden ser ut til å fungere best. Noe som styrkes av grafen over der de fleste som leste ferdig boka gjorde det fordi de hadde lyst, altså i høy grad styrt av indre motivasjon.

Flertallet av de som ikke fikk lest boka ferdig begrunnet i det med mangel på tid, mens en liten gruppe lot være å lese ferdig fordi de ikke likte boka. Grafen som viser de som ikke likte boka er høyere hos de som ikke fullførte boka.

Det å vekke leselyst hos elever som er negative til lesing i utgangspunktet, kan i liten grad oppnås på 1-3 besøk i en klasse, er vår erfaring.

Det ser ut til at den beste strategien for oss som litteraturformidlere, er å bidra til at elevene holder leselysten varm gjennom mellomtrinnet. Vi har fått styrket vår mistanke om at det er da de faller av, mer spesifikt i løpet av 6. og/eller 7.trinn i Rælingen. På 7. og 8.trinn er det i hovedsak for sent, da har mange allerede falt av (heldigvis ikke alle). Det kan virke som om mer omfattende opplegg med tettere oppfølging er nødvendig når elevene har rukket å falle helt av.

Mål 2: Åpne seg for andre sjangere

"Date boka du liker minst"-øvelsen er laget med dette målet for øyet. Ut fra spørreskjemaene elevene fikk, ser vi at et par elever i hver klasse skriver at boka de trodde de ikke likte, var bedre enn ventet. En observasjon av en gutt som ble uventet oppslukt av tegneserien "Forelska? Hjertets hemmeligheter" er et eksempel på dette.

Når elevene skal hilse på bøker, ber vi dem velge et bord av gangen. Først går de til det bordet de i utgangspunktet er mest interessert i. I neste runde må de prøve et nytt bord. Dette gjør at de blir tvunget til å utforske minst en annen sjanger enn de vanligvis velger. På DKS-opplegget for 6.trinn ser vi at flere elever åpner seg for nye sjangere fordi de må gå rundt å kikke på mange bøker ved ulike bord. En del elever velger bøker fra et annet bord enn førstevalget.

I hvilken grad elever åpner seg for nye sjangere, er vanskelig å måle eksakt, men det vi vet er at elevene har kikket på bøker de vanligvis ikke ville valgt.

Mål 3: Finne metoder som er effektive og interaktive

Her er noen erfaringer vi gjorde oss med verktøyene beskrevet over:

Å hilse på en bok:

Denne delen viste seg å være vanskelig å forstå for flere elever, til vår store forundring. Vi stusset over at det å åpne en bok og titte i den nærmest virket kontraintuitivt for så mange. Det var som om de hadde en sterk motstand mot å gjøre det. Mange bare sneia innom for å ha gjort oppgaven. Dette gjaldt særlig 7. og 8.trinn.

På 6.trinn fungerte dette mye bedre. Særlig de gruppene som fikk spørreskjema med spesifikk instruksjon om å navngi bøkene de hilste på og notere hva de syns om dem. Da opplevde vi at de tok oppgaven seriøst og gjorde seg umake med å åpne og lese bakpå bøkene.

Videre var flere av 6.klasse-elevene fra lesesterke skoler allerede klar over verdien av å åpne boka og sjekke tekst og bilder før de valgte bok. Disse så ut til å praktisere dette fra før.

Det er fortsatt et mysterie for oss hvorfor ungdommene ikke vil være med på dette. Særlig når de sekundet etter klager over at boka de endte med mangler bilder. Noe de lett kunne funnet ut gjennom å nettopp hilse på boka.

En ide til videre utprøving er å gi dem konkrete "detektiv"-oppdrag der de må finne spesifikke ting i bøkene, og på den måten lure dem til å hilse på boka.

Å speed-date en bok (bli bedre kjent):

Under denne delen spredte det seg i de aller fleste tilfeller en fokusert ro i rommet. De fleste satt og leste, og de som ikke leste var for det meste stille. De minst stille gruppene var på 8.trinn.

Utfordringen her var å finne ut hvor mange runder som var passe for målgruppen. Vår opprinnelige plan var at elevene skulle date alle bøkene på et bord. Dette slo vi raskt fra oss etter å ha testet det på oss selv. Vi reduserte da til to bøker per bord med testgruppene på 6.trinn. Dette ble også for mye for mange. Vi forkastet at de skal date mange bøker per besøk, men heller "hilse" på flere og jobbe videre med å gjøre hilsningen morsom. Vi endte opp med 2-4 runder med stille egenlesing (speed-dating) per besøk avhengig av hvor mye tid vi har. Vi oppdaget også at det er viktig å bryte opp den stille egenlesing med andre formidlingsformer, som for eksempel høytlesing.

Blind-date en bok:

Dette opplevde vi at flere, kanskje særlig lesehestene syns var gøy og spennende. Flere ville blinddatet flere ganger og noen valgte bøker vi hadde blinddatet som høytlesning.

Vi har også testet dette på voksne med stort hell.

Gjette ut fra forsidene av bøkene:

Vi fikk lite respons når vi spurte i klassene hva de trodde om en bok ut fra forsiden. Særlig ungdomsskoleelevene var tilbakeholdende med å si noe høyt i gruppen. Likevel tror vi dette er noe som kan videreutvikles og utprøves mer.

Et forslag vi fikk var å finne bøker der omslaget motsier innholdet for å demonstrere at man ikke alltid kan gå etter utseende når det gjelder bøker.

Høytlesning/Felles speed-date:

Dette fungerte i hovedsak fint, mange elever valgte bøkene vi leste fra. Høytlesning med musikk og bilder var særlig fengende for en del elever. Den største utfordringen vi møtte her var på ungdomstrinnet i særlig urolige grupper. Da var det krevende å holde fokus og ro.

Utfordring med høytlesning:

- At vi ikke har nok eksemplarer av boka sånn at elevene faktisk kan låne den.
- At vi ikke har nok eksemplarer til å bruke samme boka i mange klasser på rad.
- At det er vanskelig å finne skikkelig catchy korte utdrag fra bøker.
- At det er vanskelig å finne bøker som funker for alle.

Oppsummering metoder:

Vi tror grunnmetoden vår har et stort potensial for å nå mange ulike målgrupper, men rammen rundt speed-datingen trenger store justeringer på 7. og 8.trinn. På 6.trinn derimot fikk vi i mye større grad engasjement og entusiasme.

Mål 4: Heve kompetansen på formidling hos oss som formidler til barn

og unge.

Vi har hevet kompetansen vår på ulike måter gjennom prosessen. Både ved å ta kurs og ved å teste ut og arbeide tett med lærere og elever.

Vi har tatt kurs i Lesesørvis for barnebokformidlere. Dette brukte vi aktivt i skjemaene til elevene under forarbeidet. Elevene ble bedt om å skrive om bøker de hadde likt og mislikte tidligere og hvorfor. Videre hvilke bøker de foretrekker ut fra et kjent utvalg som Gutta i trehuset, Harry Potter, Brødrene Løvehjerte, Lik meg, Mot mysterier-serien.

Vi brukte Lesesørvis som inspirasjon på ungdomstrinnet, ved å sette søkelys på opplevelsen ved å lese da vi delte inn bøkene i bord:

"For deg som liker å få høy puls" - spenning.

"For deg som liker å kjenne deg igjen" - drama/hverdag/realisme

"For deg som liker å drømme deg bort" – fantasy

Vi har fått studere barn og ungdom på nært hold mens de velger bøker, og har gjort følgende erfaringer:

- Det krever mer enn et par besøk å vekke leselyst hos barn og ungdom som har falt av lese-lassen.
- Vi har begrenset innflytelse når vi er innom en klasse 1-3 ganger.
- Samarbeid med lærerne er essensielt for resultater.
- Vår rolle er å inspirere, ikke å omvende. (Å kjenne vår begrensning.)
- Vi er en ressurs, ikke en bærebjelke (det er lærerne).
- Vi har lært en del om hvilke bøker barn og ungdom velger.
- Formidling via "show" er mest effektivt for ungdom og store barn, da de er ekstremt selvbevisste og ikke ønsker å være synlig i skoletimene. I slike grupper trumfer gruppedynamikk det meste.
- At mange sjetteklassinger fortsatt er åpne for lesing, mens en god del har falt av i 7.trinn.
- Det barn klager oftest over er at bøker mangler illustrasjoner. (Dette klager de over selv når de har fått hilse på boka på forhånd.)
- Vi ser også at speed-date ikke fungerer for alle, alle har ikke den refleksjonen og selvstendigheten som skal til for å faktisk velge. Noen trenger å få konkrete bokforslag ut fra det vi vet om interesser og leseferdigheter. Her er vi avhengig av at læreren stepper inn og bidrar.
- Speed-date passer heller ikke for alle bøker. Det egner seg best for bøker som er fengende fra første side.

Andre erfaringer:

Hva har gått som forventet ut fra vår intensjon?

Å utvide repertoaret av bøker for elever som allerede leser, og å styrke og utvikle leselysten hos lesende barn.

Hva fungerte ikke?

- Store grupper, her blir det fort kaotisk og urolig.
- Å hilse på en bok, krever veldig grundig forklaring, og selv da er mange elever motvillige til oppgaven.
- Opplegget som helhet på 8.trinn og til dels på 7.trinn. Mer om dette under.
- Når en uengasjert lærer som ikke var informert på forhånd kom med elevene, og elevene samtidig var urolige. Dette var maks dårlig kombinasjon på 8.trinn.

Hva fungerte bra?

- Besøket på biblioteket fungerte fint for mange elever. Det virker som om det er stas å komme på biblioteket og få gå og utforske selv i hyllene.

Før sommeren hadde vi hatt elevene to ganger før de kom på besøk. En av grunnene til at biblioteksbesøk fungerte fint kan være at vi hadde truffet elevene flere ganger. På det punktet hadde de både datet og lest bøker og vi kunne lage et opplegg med mange ulike varierte deler. De fikk lage bokutstilling, noe mange synes var gøy. Det at de kunne velge bøker fra hele biblioteket var en fordel for de med spesial-interesser og for jentene som ville lese ungdoms-booktok-bøker.

- At vi hadde mange tegneserier og inkluderte Manga var viktig.
- At vi tok vare på spesialinteresser.
- Kontakt med lærere, både på forhånd og gjennom hele opplegget. Dialog hele veien gjennom møter og samtaler om opplegg.
- At det er riktig lærer som kommer med elevene, de vi faktisk snakket med på forhånd (kontaktlærer eller norsklærer).

Målgruppe:

En veldig tydelig konklusjon vi sitter igjen med er at "speed-date en bok" i den formen vi har testet, fungerer i stor grad på 6.trinn, vekslende på 7.trinn, og i liten grad på 8.trinn.

Klasser er ulike på alle trinn, men utfra det vi har observert, hørt fra lærere og sett av elevenes spørreskjema, er det for 6.trinn vi skal videreføre opplegget i denne formen for.

6.trinns elevene virker motiverte og bruker tid på å fylle ut skjemaene sine. Mange er fortsatt engasjerte lesere. Som en følge av det har vi som nevnt lagt inn "speed-date en bok" i bibliotekets faste DKS-besøk.

I årets DKS-besøk på 6.trinn har opplegget i stor grad fungert fint. Det skal da sies at dette har vært grupper med engasjerte lærere og lesende elever.

Det vi i hovedsak har slitt med på 8.trinn er at elevene generelt sett er urolige og ufokuserte når de besøker biblioteket. Siden vi har samarbeidet med naboskolen har vi hatt hele opplegget på biblioteket og ikke i klasserommet som med de andre testgruppene.

På 8.trinn (og til dels på 7.trinn), virker det som om det sosiale spillet mellom elevene er viktigere enn alt annet, og vi strever veldig med å nå inn til dem. Mange av elevene er ikke interesserte i å fylle ut skjemaene og er heller ikke ærlige i svarene sine. De lar seg sannsynligvis i stor grad påvirke av klasse miljøet og er redde for å miste ansikt.

7. og 8.trinn var det ofte vanskelig å nå frem med budskapet vårt. Det virker som mange elever tar en bok fordi de må. Dette er også i tråd med tilbakemeldingen fra en av lærerne (se vedlegg 1).

1. Overføringsverdi/erfaringer som andre kan dra nytte av

Vi tror metoden "speed-date en bok" kan brukes i mange ulike anledninger. Opplegget virker velegnet på 6.trinn, kanskje også på 4. og 5.trinn (det gjenstår å prøve). For ungdom kan elementer brukes i andre rammer, kanskje som et verktøy for skolebibliotekarere og lærere. Vi tror også at det kan være en morsom måte for voksne lesere å oppdage nye bøker. Dette har vi prøvd ut i det små på oss selv, under fremlegging på bibliotekskonferanse og på bokkafe her på biblioteket.

Vi ser at det å gjenoppvekke leselyst hos elever som er negative til lesing er et større prosjekt som krever jevn oppfølging og gode relasjoner over tid. Dette er over evne for ansatte på et folkebibliotek. Likevel ser vi at det å dele metoden og boktips med lærere har en verdi. Vi ønsker å lage en brosjyre som forklarer metoden til lærere og andre interesserte. Dette er også noe vi kan bruke i skrankearbeidet og formidlingen ute i biblioteket. Når lånerne spør om boktips kan vi legge frem flere alternativer og anbefale speed-date (kanskje særlig for ungdom og uerfarne lesere). Dette kan også deles som bokutstillinger med instruksjonsplakater der vi oppfordrer til å speed-date en bok for å finne den rette boka.

Slik ser vi at grunnmetoden fungerer, men at innpakningen bør variere utfra målgruppe, formidler, situasjon og ressurser.

2. Eventuelle planer for videreføring eller oppfølging

Kjernen i "speed-date en bok", tar vi med videre, nemlig det å teste flere bøker før du forplikter deg til en.

Vi har sett at mange elever velger bøker blindt fordi de mangler kompetanse til å velge bok, og så ender de opp med å klage over boka etterpå, ofte over ting som er veldig lett å finne ut på forhånd. Som om boka er illustrert eller er på nynorsk. Selv noe så enkelt som å hilse på en bok, tar tid å lære. Å bruke metoden systematisk over tid og lære opp både lærere og elever, er nok viktig for en mer omfattende økning av leselyst i kommunen. Dersom man undersøker om man har kjemi med boka før man låner den kan man forebygge lese-ulyst, siden det kan være demotiverende å velge feil bok.

En annen ting vi tar med oss er at metoden er svært fleksibel. Den kan pakkes inn i den aktuelle formidlerens personlige superkraft. For Ylva er det muntlig fortellerkunst, dermed kan hun bruke

det som intro når hun holder speed-date-opplegg for 6.trinn. Vi ønsker å inspirere til at litteraturformidlere tar metoden og pakker den inn i det man er best i. Om det er skrankeformidling, høytlesning, fortellerkunst, klassisk litteraturformidling eller noe helt annet.

- **Oppfølging av eventuelle føringer i tildelingsbrevet**

VEDLEGG 1: TILBAKEMELDINGER FRA LÆRERE

Tilbakemeldinger fra lærerne på 8.trinn:

Lærer 1:

Har opplegget ført til at flere elever har blitt bedre til å velge en passende bok til seg selv?

Noen av elevene har lånt seg nye bøker og lest de bøkene de har lånt. Dette er gjerne de elevene som liker å lese fra før.

Mange av de elevene vi ønsker skal låne og lese bøker har ikke lest noe særlig eller ingenting i bøkene sine. De har som oftest plukket ut bøker de egentlig ikke er interessert i, men tatt den første boken de så fordi de måtte ta en bok.

Har oppdaget at de elevene som ikke liker å lese, later som at de leser.

Omtrent hvor mange elever tror du har lært noe om å velge bok til seg selv?

Tror ikke at de elevene vi ønsker skal begynne å lese har lært noe av å velge bøker selv, da de ofte ikke følger opplegget som blir gitt ordentlig. De bare tar noen bøker fordi de må.

Enkelte elever har nok blitt flinkere til å teste ut flere bøker før de velger seg en bok.

Tilbakemelding fra to av de andre lærerne på 8.trinn peker i en annen retning:

Lærer 2:

Har opplegget ført til at flere elever har blitt bedre til å velge en passende bok til seg selv?

Jeg opplever at flere elever har blitt bedre på å finne/lese bøker som passer for dem etter bibliotekbesøkene i høst.

Omtrent hvor mange elever tror du har lært noe om å velge bok til seg selv?

Usikker, men jeg vil tippe omtrent de aller fleste har lært noe om å velge bok til seg selv. Noen elever leser bøker de har med hjemmefra, og noen har funnet bøker på A-univers. Alle har noe å lese når vi har lesekvart i klasserommet.

Annet?

Veldig gode opplegg dere har hatt for klassene. Det er nyttige tips vi kan bruke i klasserommet også, for eksempel når vi skal få elevene til å finne bøker selv.

Tusen takk for fint opplegg! 😊

Lærer 3:

Elevene mener at de har lært hvordan de skal velge en passende bok til seg selv. Elevene var veldig fornøyd med opplegget på biblioteket.

På tross av mye uro på ungdomstrinnet, kan det se ut som vi har nådd frem til noen av elevene. Vi har hatt enkelte grupper der læreren var engasjert, elevene mer lydhøre og flere av elevene utforsket bøker.

Tilbakemeldinger fra lærerne på 6. og 7.trinn:

Hvordan har du som lærer opplevd dette prosjektet?

Fjerdingby skole 7.trinn, 1:

Jeg syns dette har vært veldig bra. Supert at elevene blir introdusert for ulike bøker, og at dere leser høyt for dem :-)

Skulle ønske jeg også hadde fått oppleve dette da jeg gikk på barneskolen.

Fjerdingby skole 7.trinn, 2:

Både fint og litt stress. Fordi det skjer så mye på 7.trinn, har det av og til vært litt mye i forkant. Men når timene har vært, så syns jeg speed datingen har vært fint for elevene å bli med på. De er ikke motivert for å lese så mange av dem, så er fint med opplegg fra dere.

Fjerdingby skole 7.trinn, 3:

Det jeg har fått være med på, syns jeg har vært bra.

Løvenstad skole 6.trinn, 1:

Lærerikt og inspirerende. Det har vært en fin inngang i å øke leselysten på trinnet.

Løvenstad skole 6.trinn, 2:

Fint at dere kommer til klassen/skolen.

Bruker tid med de eldre elevene.

Viser mange forskjellige bøker.

At vi kunne komme på besøk på biblioteket.

Føler du at elevene har fått utbytte av oppleggene?

Fjerdingby skole 7.trinn, 1:

Ja.

Fjerdingby skole 7.trinn, 2:

Noen, men ikke alle. De som liker å lese får mest utbytte. Hadde det blitt en runde 2 på speed dating, så kanskje flere hadde funnet bedre bøker for dem.

Løvenstad skole 6.trinn, 1:

Ja, de som har vært åpne har definitivt fått utbytte av opplegget.

Løvenstad skole 6.trinn, 2:

Noen elever har fått mye ut av dette. Blitt inspirert, funnet nye bøker og sjangre. Noen elever har syntet det har vært vanskelig på grunn av leseferdigheter.

Hva er din opplevelse rundt bakkassa fikk tilsendt? Har det f.eks. fungert greit å få bøker med navn på?

Fjerdingby skole 7.trinn, 1:

Jeg er ikke lærer på 7.trinn så ofte, så vet ikke helt.

Fjerdingby skole 7.trinn, 2:

Funket fint å få navn på. Men noen bøker var veldig korte/lite tekst, så de leste ferdig på første lesekvart.

Løvenstad skole 7.trinn, 1:

Veldig fint. Elevene fikk ta dem med hjem etter avtale med dere. Kun to stk glemte å ta den med så de har tatt vare på ansvaret.

Minus: kort varsel på innleveringsfrist + ferieavvikling = forvirring.

Var også litt kort varsel vi fikk beskjed om å ta med bøkene hit i dag.

Løvenstad skole 7.trinn, 2:

Veldig fint å få bøker med navn. Eneste var at noen elever ble fort ferdig med boka og da var det ikke noen andre bøker å lese.

Hva tenker du vi burde gjort annerledes?

Fjerdingby skole 7.trinn, 1:

Kommer ikke på noe.

Fjerdingby skole 7.trinn, 2:

Hatt 2 runder speed dating. Kanskje velge yngre elever, mtp motivasjon og tid.

Litt om hvordan biblioteksbøker er plassert, sånn at de kan finne bøker selv. Dette synes de er vanskelig.

Fjerdingby skole 7.trinn, 3:

Oversiktlig med navn på bøkene.

Løvenstad skole 6.trinn, 1:

Kanskje brukt mer musikk under skolebesøkene, musikken fungerte veldig fint under høytlesning i dag.

Løvenstad skole 6.trinn, 2:

Kanskje organisert speed-datingen på en annen måte. Det ble litt lenge og mange bøker å lese for enkelte elever. Det gjorde at motivasjonen ble dårlig.

Er det noe annet du vil si?

Fjerdingby skole 7.trinn, 1:

Fint og lærerikt opplegg :-)

Fjerdingby skole 7.trinn, 2:

Syns det er fint med samarbeid med biblioteket.

Løvenstad skole 6.trinn, 1:

Tusen takk for godt samarbeid og fine økter!

GALLERI flere bilder

